Рассакрэчана… Двойчы загінуўшая вёска Рулёва

Кіраўнік навукова-даследчай работы
Святлана Казіміраўна Астрэйка,
настаўнік гісторыі

Веска Рулёва была спалена ў гада Вялікай Айчыннай вайны, але яе няма на мемарыяле спаленых вёсак у Хатыні...

Трагедыя Хатыні паўтарылася ў **433** беларускіх вёсках. Яны былі адроджаны пасля вайны і ўвекавечаны на элеменце мемарыяла «Сімвалічныя дрэвы жыцця». На сімвалічных галінах дрэў у алфавітным парадку пералічаны назвы 433 беларускіх вёсак, якія былі знішчаны фашыстамі разам з жыхарамі, але АДРОДЖАНЫ пасля вайны.

Факт

Вёска Рулёва сапраўды размешчана на дрэве **адроджаных** вёсак.

Мэта даследавання

Высветліць, чаму спаленая у гады Вялікай Айчыннай вайны, вёска Рулёва Капыльскага раёна аднесена да ліку адроджанных вёсак, калі на самой справе яе не існуе.

Задачы

1. Сабраць і вывучыць літаратуру па гісторыі вескі, апытаць людзей, якія памятаюць лёс вёскі;
2. Прасачыць гістарычны лес вёскі Рулёва, устанавіць храналагічную паслядоўнасць гістарычных падзей;
3. Установіць сувязь надпісаў у мемарыяльным комплексе Хатынь і адсутнасці вёскі на самой справе;
4. Сабраць інфармацыю пра лёс іншых вёсак Капыльскага раёна.

Гіпотэза

Дакладны ці памылковы зроблены надпіс РУЛЁВА на дрэве адроджанных вёсак на мемарыяле у Хатыні.

Метады і прыёмы атрымання інфармацыі:

Метад гістарычнай рэканструкцыі;

Работа (пошук звестак) ў сетцы Інтэрнэт;

Інтэрв'юіраванне (апытанне сталых людзей - дзяцей вайны);

Аб’ект даследавання:

вёска Рулёва Капыльскага раёна, Мінскай вобласці.

Прадмет даследавання:

гістарычныя падзеі ў даваенны, ваеннны і пасляваенны час, якія звязаныя з вёскай Рулёва

Гістарычнае мінулае вёскі Рулёва

Вёска Рулёва, адзін з прыгожых куточкаў беларусі,якая знаходзілася паміж вёскамі Шамы і Вялешына,што ў Капыльскім раёне Мінскай

Яна пачала сваё існаванне як засценак, яшчэ ў пачатку 18 стагоддзя. Арандатарам засценка быў шляхціч Якаў Статкевіч.

Аб паходжанні назвы вёскі Рулёва гістарычныя звесткі адсутнічаюць. Але ёсць думка, што назва вёскі паходзіць ад слова "Рулі".

“Рулі” – гэта даўняя страва беларусаў. У астуджаную гатаваную ваду крышаць жытні хлеб, цыбулю, кроп, падсольваюць, запрауляюць алеем. У падсалоджаную ваду ці малако крышаць пшанічны або жытні хлеб, булку.

«Свята ўраджаю» (ням. «Erntefest»)

Кодавая назва карнай аперацыі нямецкіх акупацыйных улад супраць партызан і насельніцтва на тэрыторыі Грэскага, Капыльскага, Пухавіцкага, Слуцкага, Уздзенскага раёнаў Мінскай вобласці. Яна праводзілася ў студзені – лютым 1943 года.

На Капыльшчыне падчас карных аперацый фашысцкія захопнікі спалілі ***33*** населеныя пункты. Многія з іх не адрадзіліся. Некаторыя з іх:

Пас. Прагрэс,

в. Жавулкі,

в. Масявічы,

в. Рулёва,

в. Калодзезнае.

✔ Масявічы

Раён	Капыльскі
Вобласць	Мінская
Даваенны раён	Капыльскі
Даваенная вобласць	Мінская
Дата разбурэння	Сакавік 1943 г.
Хат да вайны	32
Людзей да вайны	138
Разбурана хат	32
Забіта людзей	130
Пошукавыя дадзеныя	НАРБ. Ф.1440. Оп.3. Д.771. Л.147-154; НАРБ. Ф.4П. Оп.33а. Д.299. Л.56-63; Ф. 1330 Оп. 1 Д. 1 Л. 132; Ф. 1405 Оп. 1 Д. 516 Л. 60.

✔ Жавалкі

Раён	Капыльскі
Вобласць	Мінская
Даваенны раён	Капыльскі
Даваенная вобласць	Мінская
Дата разбурэння	Люты 1943 г.
Хат да вайны	156
Людзей да вайны	785
Разбурана хат	121
Забіта людзей	519
Пошукавыя дадзеныя	НАРБ. Ф.1405. Оп.1. Д.516. Л.60; НАРБ. Ф.4п. Оп.33а. Д.299. Л.56-63; НАРБ Ф. 1450 Оп. 4 Д. 207 Л. 33-35.

✔ Пасёлак Прагрэс

Раён	Капыльскі
Вобласць	Мінская
Даваенны раён	Капыльскі
Даваенная вобласць	Мінская
Дата разбурэння	Люты 1943 г.
Хат да вайны	14
Людзей да вайны	46
Разбурана хат	10
Забіта людзей	16
Пошукавыя дадзеныя	НАРБ. Ф.1405. Оп.1. Д.516. Л.60.

✔ Калодзезнае

Раён	Капыльскі
Вобласць	Мінская
Даваенны раён	Капыльскі
Даваенная вобласць	Мінская
Дата разбурэння	Люты 1943 г.
Хат да вайны	58
Людзей да вайны	247
Разбурана хат	57
Забіта людзей	196
Пошукавыя дадзеныя	НАРБ. Ф.4П. Оп.33а. Д.299. Л.56-63; НАРБ. Ф.1330. Оп.1. Д.1. Л.132; НАРБ. Ф.1405. Оп.1. Д.516. Л.60.

✔ Вялікія Прусы

Раён	Капыльскі
Вобласць	Мінская
Даваенны раён	Капыльскі
Даваенная вобласць	Мінская
Дата разбурэння	Верасень 1942 г.
Хат да вайны	121
Людзей да вайны	582
Разбурана хат	121
Забіта людзей	255
Пошукавыя дадзеныя	НАРБ. Ф.1450. Оп.4. Д.198. Л.59; НАРБ. Ф.4п. Оп.33а. Д.299. Л.56-63.

✔ Аксаміты

Работа па ўстанаўленню звестак праводзілася вучнямі Грозаўскай школы Капыльскага раёна.

У далейшым плануем унесці ў табліцу звесткі больш дакладныя.

✔ Рулёва

Раён	Капыльскі
Вобласць	Мінская
Даваенны раён	Капыльскі
Даваенная вобласць	Мінская
Дата разбурэння	Люты 1943 г.
Хат да вайны	11
Людзей да вайны	26
Разбурана хат	11
Забіта людзей	22
Пошукавыя дадзеныя	НАРБ. Ф.4п. Оп.33а. Д.299. Л.56-63; ЗГА в г. Слуцке Ф. 3790 Оп. 1 Д. 6 Л. 17.

Матэрыялы Нацыянальнага архіву Рэспублікі Беларусь

Фонд № 4а Опись №33а. Дело №299

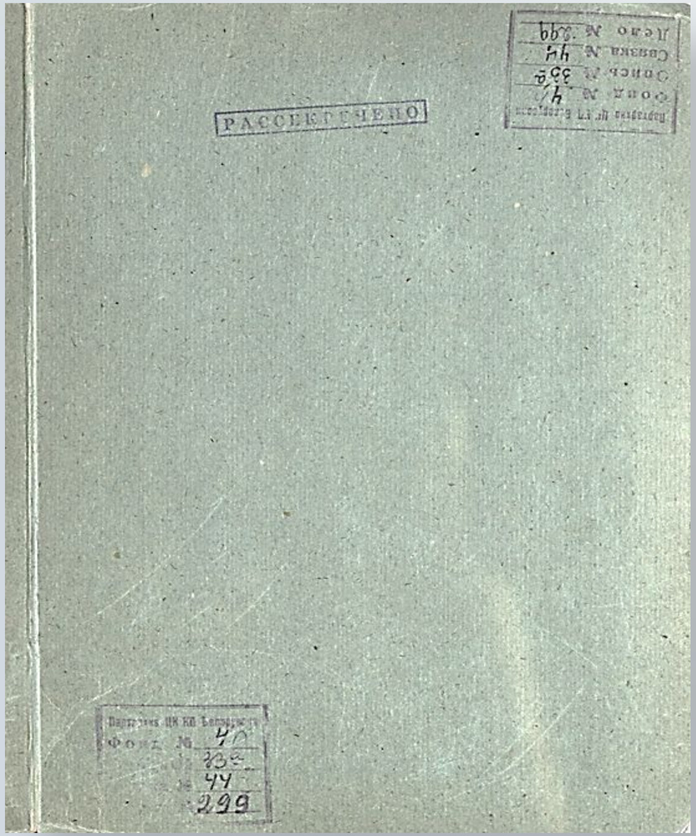

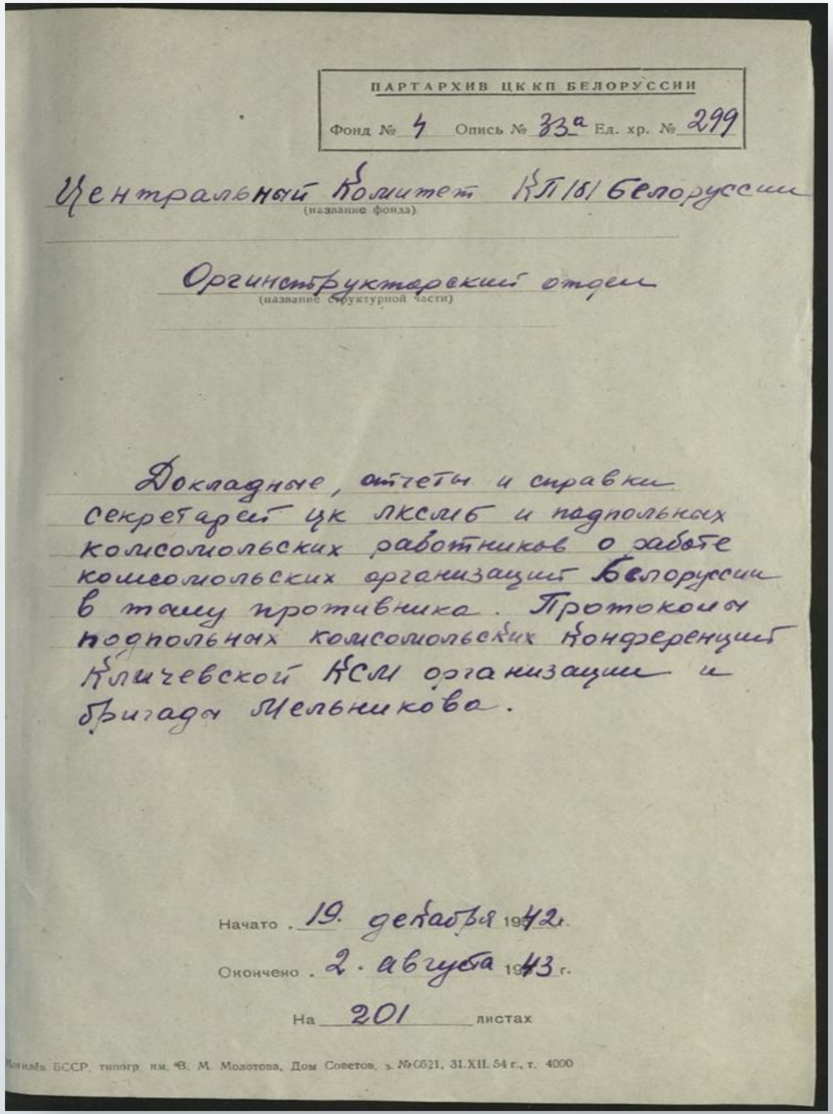

ПАРТАРХИВ ЦК КП БЕЛОРУССИИ

Фонд № 4 Опись № 33а Ед. хр. № 299

Центральный Комитет КП(б) Белоруссии
(название фонда)

Оргинструкторский отдел
(название структурной части)

Докладные, отчеты и справки секретарей ЦК ЛКСМБ и подпольных комсомольских работников о работе комсомольских организаций Белоруссии в тылу противника. Протоколы подпольных комсомольских конференций Кличевской КСМ организации и бригады Мельникова.

Начато 19. декабря 1942 г.

Окончено 2. августа 1943 г.

На 201 листах

...ица БССР, типогр. им. В. М. Молотова, Дом Советов, з. №6821, 31.XII.54 г., т. 4000

Фонд № 4а Опись №33а. Дело №299

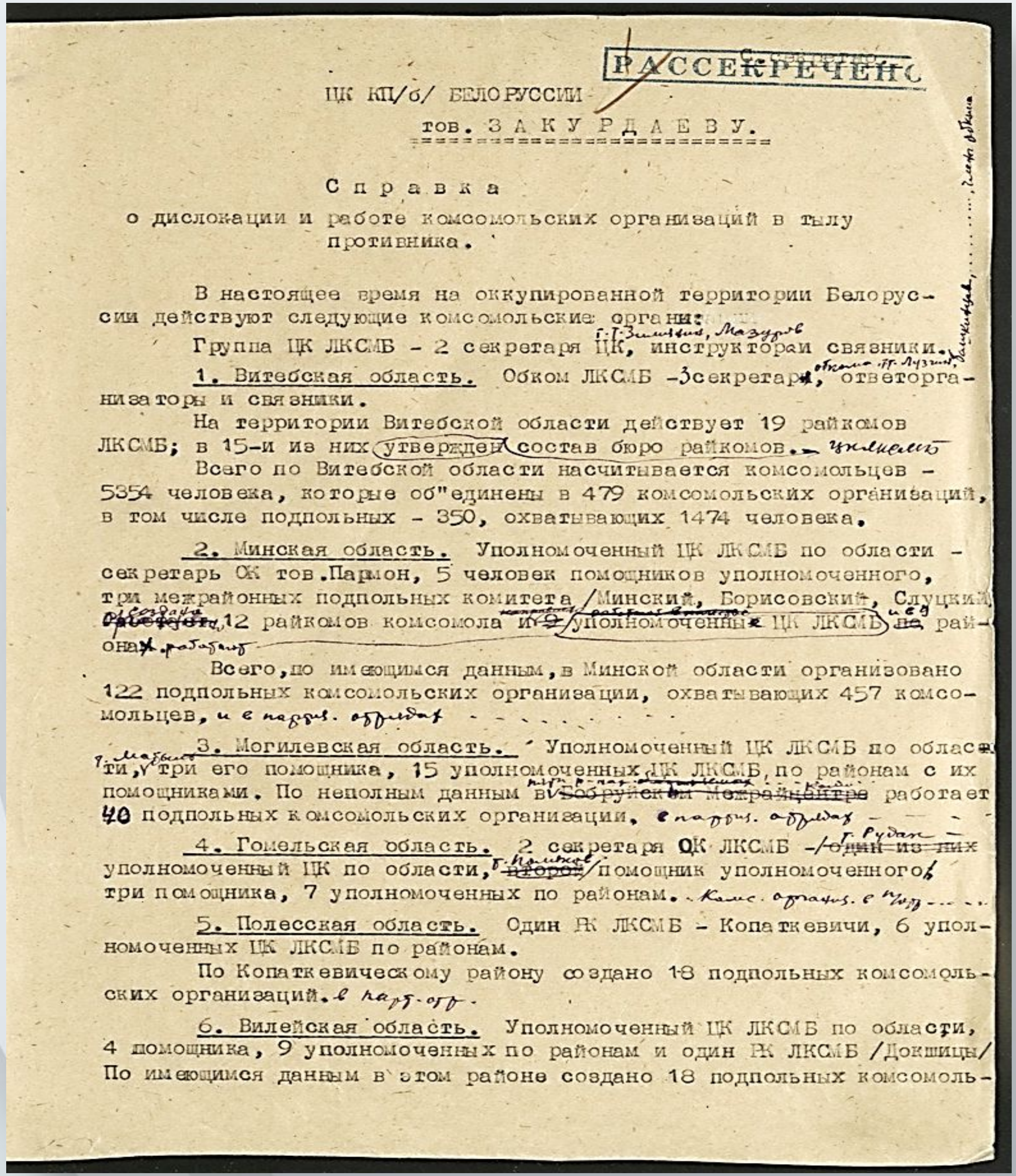

РАССЕКРЕЧЕНО

ЦК КП/б/ БЕЛОРУССИИ

тов. З А К У Р Д А Е В У.

С п р а в к а
о дислокации и работе комсомольских организаций в тылу противника.

В настоящее время на оккупированной территории Белоруссии действуют следующие комсомольские организации:

Группа ЦК ЛКСМБ – 2 секретаря ЦК, инструктора и связники.

1. Витебская область. Обком ЛКСМБ – 3 секретаря, ответорганизаторы и связники.

На территории Витебской области действует 19 райкомов ЛКСМБ; в 15-и из них утвержден состав бюро райкомов.

Всего по Витебской области насчитывается комсомольцев – 5354 человека, которые об"единены в 479 комсомольских организаций, в том числе подпольных – 350, охватывающих 1474 человека.

2. Минская область. Уполномоченный ЦК ЛКСМБ по области – секретарь ОК тов.Пармон, 5 человек помощников уполномоченного, три межрайонных подпольных комитета /Минский, Борисовский, Слуцкий/, 12 райкомов комсомола и 9 уполномоченных ЦК ЛКСМБ по районам.

Всего, по имеющимся данным, в Минской области организовано 122 подпольных комсомольских организации, охватывающих 457 комсомольцев,

3. Могилевская область. Уполномоченный ЦК ЛКСМБ по области, три его помощника, 15 уполномоченных ЦК ЛКСМБ по районам с их помощниками. По неполным данным в Бобруйском межрайцентре работает 40 подпольных комсомольских организации.

4. Гомельская область. 2 секретаря ОК ЛКСМБ – один из них уполномоченный ЦК по области, второй помощник уполномоченного, три помощника, 7 уполномоченных по районам.

5. Полесская область. Один РК ЛКСМБ – Копаткевичи, 6 уполномоченных ЦК ЛКСМБ по районам.

По Копаткевическому району создано 18 подпольных комсомольских организаций.

6. Вилейская область. Уполномоченный ЦК ЛКСМБ по области, 4 помощника, 9 уполномоченных по районам и один РК ЛКСМБ /Докшицы/. По имеющимся данным в этом районе создано 18 подпольных комсомоль-

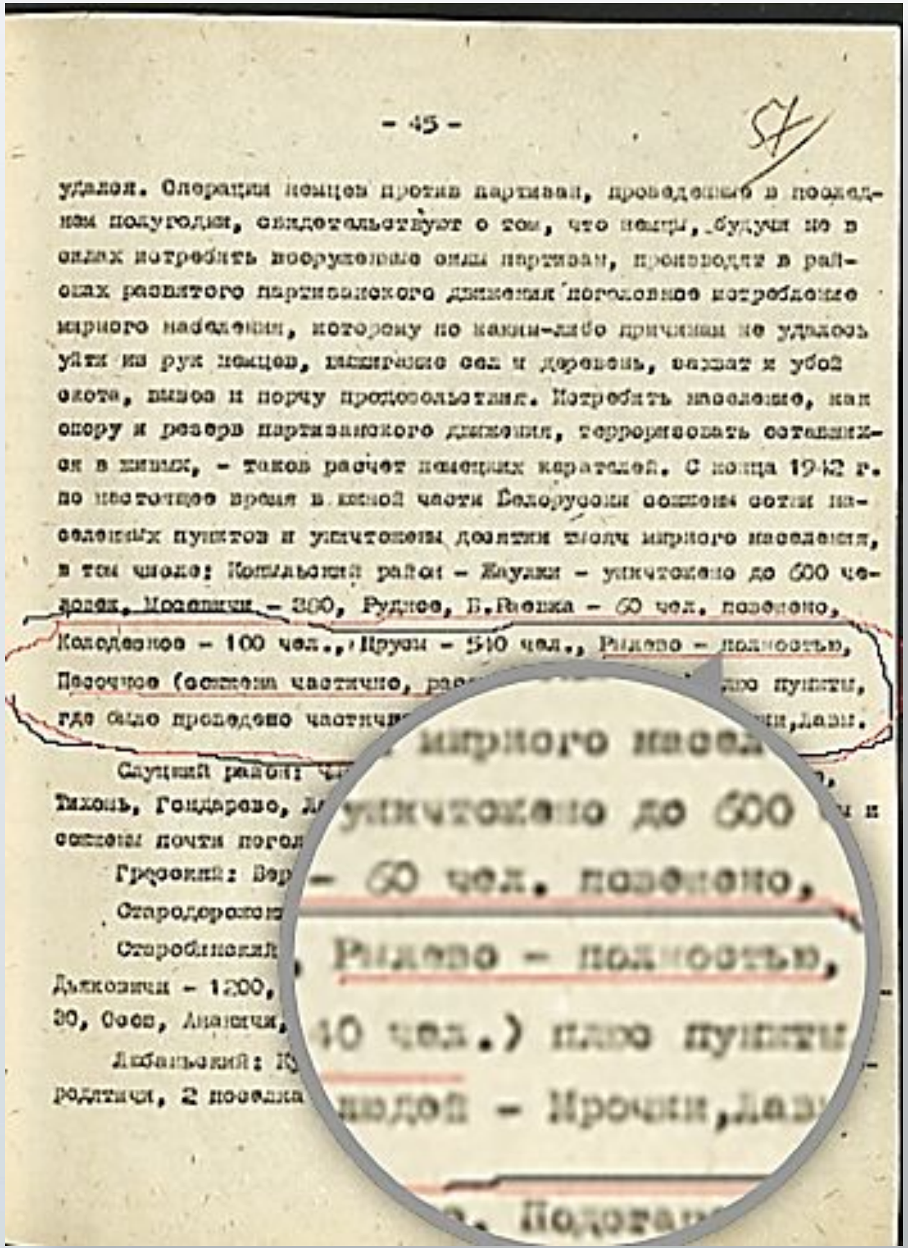

- 45 -

удался. Операции немцев против партизан, проведенные в последнем полугодии, свидетельствуют о том, что немцы, будучи не в силах истребить вооруженные силы партизан, производят в районах развитого партизанского движения поголовное истребление мирного населения, которому по каким-либо причинам не удалось уйти из рук немцев, выжигание сел и деревень, захват и убой скота, вывоз и порчу продовольствия. Истребить население, как опору и резерв партизанского движения, терроризовать оставшихся в живых, – таков расчет немецких карателей. С конца 1942 г. по настоящее время в южной части Белоруссии сожжены сотни населенных пунктов и уничтожены десятки тысяч мирного населения, в том числе: Копыльский район – Жаулки – уничтожено до 600 человек, Мосевичи – 300, Руднев, Б.Рашка – 60 чел. повешено, Колодезное – 100 чел., Пруси – 510 чел., Рыжево – полностью, Песочное (сожжена частично, ... пункты, где было проведено частично ... людей – Ирочки, Давы.

Месца трагедыі вёскі Рулёва і помнік загінуўшым.

9200 населеных пунктаў былі разбураны
і спалены, больш за 5000 былі знішчаны разам
з усім ці часткай насельніцтва ў ходзе карных аперацый. 186 вёсак разам з людзьмі згарэлі датла.

✔ Хатынь

Раён	Лагойскі
Вобласць	Мінская
Даваенны раён	Плешчаніцкі
Даваенная вобласць	Мінская
Дата разбурэння	22 сакавіка 1943 г.
Хат да вайны	26
Людзей да вайны	156
Разбурана хат	26
Забіта людзей	149
Пошукавыя дадзеныя	НАРБ. Ф.391. Оп.1. Д.67. Л.1, 2, 5; НАРБ. Ф.510. Оп.1. Д.45. Л.116, 118, 120-121; НАРБ. Ф.1363. Оп.1. Д.2719. Л.52; НАРБ. Ф.1405. Оп.1. Д.794. Л.26-27; НАРБ. Ф.1450. Оп.4. Д.168. Л.70, 71-72.

Параўнальныя характарыстыкі вёсак

Назва вёскі	**Рулёва**	**Хатынь**
Да вайны	Вёска была невялікай, усяго 8 – 12 хат, 26 чалавек.	26 двароў
Дата разбурэння	Жыццё у вёсцы спынілася **23 лютага 1943 г.** Нямецка-фашысцкія акупанты спалілі вёску: 11 дамоў, загубілі 22 жыхары.	**22 сакавіка1943 г.** загінула 149 жыхароў, у тым ліку 75 дзяцей. Была спалена ўся вёска, 26 двароў.
Архіўныя дадзеныя	Згодна архіўных дадзеных Рулёва была спалена поўнацю	Хатынь была спалена поўнасцю.
Пасля 1945 года	У жывых засталося 2 жыхары. Пасля вайны было адбудавана 3 хаты.	Не ўзрадзілася.
Чэрвень 1969 года	**На чэрвень 1969 года** ў вёсцы пражывала 13 жыхароў.	**5 чэрвеня 1969 году**, на месцы вескі Хатынь, быў пабудаваны мемарыяльны комплекс.
1976 год	**Не існуе.**	-

Вывад:

Надпіс на “Дрэве адроджаных вёсак” зроблены правільна, так як на момант закладкі Мемарыяльнага комплексу Хатынь, у вёсцы Рулёва пражывала 13 жыхароў.

З 1976 года вёска перастала існаваць.

✔ Плануецца ўстаноўка QR кодаў на помніку кожнай загінуўшай вёскі

Да 70-годдзя Хатынскай трагедыі Дэпартамент па архівах і справаводству Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь, Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь і Беларускі фонд міру пры падтрымцы Расійскага фонду садзеяння актуальным гістарычным даследаванням "Гістарычная памяць" прэзэнтуюць электронную базу даных “Беларускія вёскі, спаленыя ў гады Вялікай Айчыннай вайны”

Планы на будучае:

- ✔ Праводзіць кожны год урок памяці для вучняў установы адукацыі 23 лютага

- Да месца, дзе адбылася трагедыя, няма ўказальнага знаку. Было вырашана звярнуцца да кіраўніцтва Капыльскага аддзелу адукацыі спорту і турызму з прапановай аб устанаўленні знака-указальніка да месца трагедыі. Ірына Іванаўна Абас згадзілася нам дапамагчы і было складзена хадатайніцтва на імя начальніка Капыльскага ДРСУ аб устаноўцы знаку.
- Працягласць працы - 6 месяцаў.

✔ Мемарыялізацыя

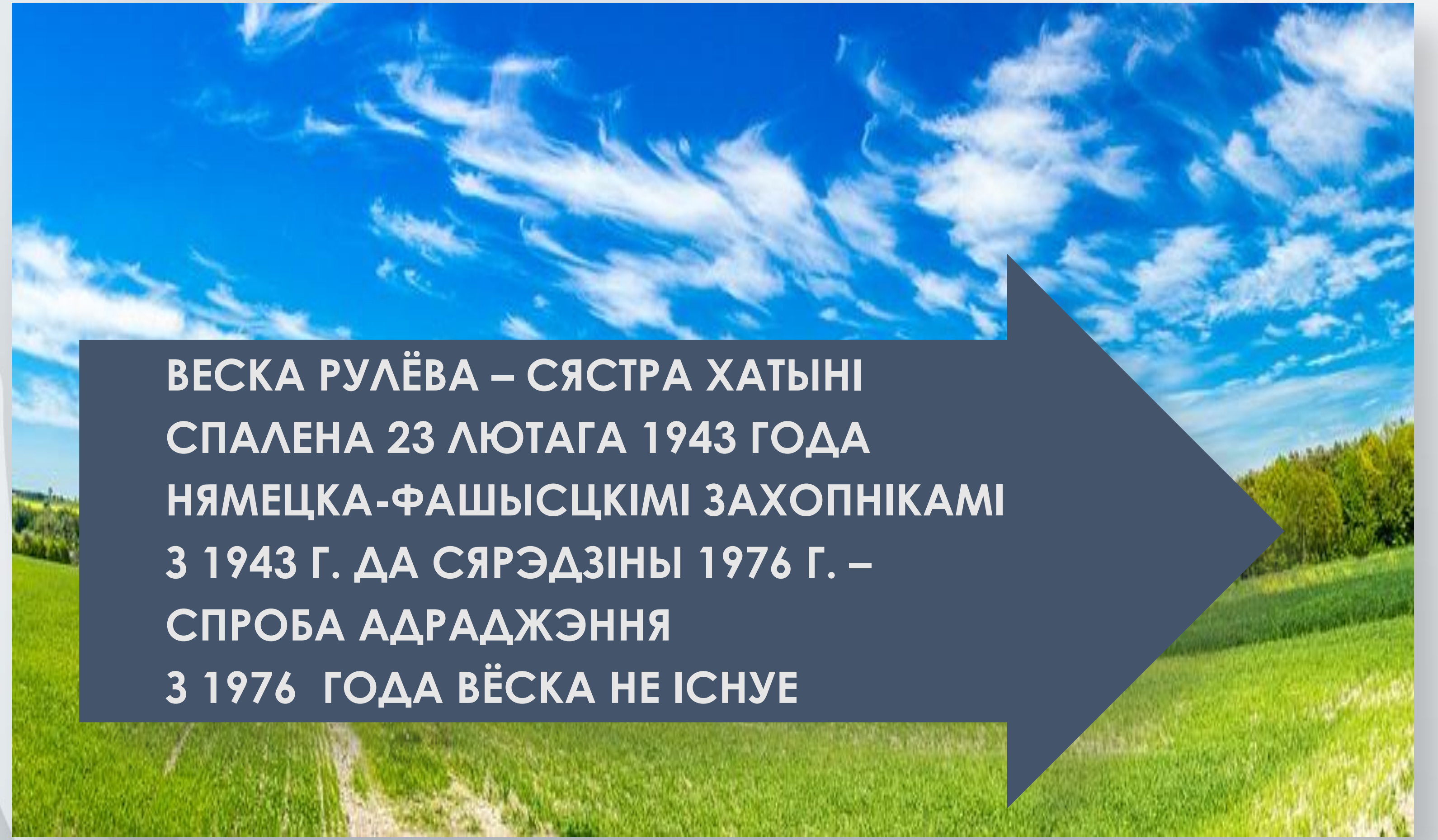

Давесці да канца работу па устанаўленню знака-указальніка да месца, дзе адбылася трагедыя.

- ✔ Правесці работу па далейшаму вывучэнню лёсаў іншых спаленых вёсак Капыльскага раёна (усіх было спалена 33)

Вывады:

На аснове вынікаў майго даследавання ўстаноўлена:

- ✔ вёска Рулёва існавала на тэрыторыі Капыльскага раёна Мінскай вобласці і мела трагічнае мінулае.
- ✔ Згодна матэрыялаў Нацыянальнага архіву Рэспублікі Беларусь і іншых крыніц, змог даведацца, што вёска, Рулёва была спалена поўнасцю, як і многія іншыя вёскі Капыльскага раёна пад час карнай аперацыі "Свята ўраджаю" 23 лютага 1943.
- ✔ Былі спробы адраджэння вёскі. На чэрвень 1969 года ў вёсцы пражывала 13 жыхароў.
- ✔ Надпіс РУЛЁВА размешчана на дрэве адроджаных вёсак у Хатыні правільна. Бо на момант закладкі мемарыялу ў Хатыні, у ёй былі жыхары.
- ✔ З 1976 годзе вёска не існуе.

- Далей і далей ад нас адыходзяць тыя грозныя, трагічныя дні вайны. У памяці усіх пакаленняў павінна застацца мужнасць і стойкасць нашага народа, а таксама тыя выпрабаванні, якія прыйшлося перанесці людзям.

- Наша памяць - гарант таго, што будзем помніць трагічныя старонкі гісторыі.

- Без мінулага - няма будучага.

СПІС ВЫКАРАСТАНЫХ КРЫНІЦ:

1. Статкевіч-Чабаганаў, А. В. Я – сын Ваш Статкевічы, Сацкевічы-Статкевічы герба «Касцеша». Карафа-Корбуты герба «Корчак»/ А. В. Статкевіч-Чабаганаў. – Мінск:Роднае слова, 2011. – 576 с.

2. В феврале 75 лет назад фашистами было сожжено пять населенных пунктов в Копыльском районе [Электронный ресурс] / Районная газета «Слава працы». –Режим доступа: http://www.kopyl.by/?p=64224 Дата доступа: 14.01.2021.

3. Памяць: Капыльскі р-н: Гіст.-дак. Хронікі гарадоўі р-наўБеларусі / Уклад. А. А. Марціновіч; Рэд.: Ф.К. Абрамчык і інш. – Мн.: Бел. Навука, 2001.–638 с.

4. Белорусские деревни, сожжённые в годы Великой Отечественной войны. [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://db.narb.by/search/ Дата доступа: 14.01.2021.

5. Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь Ф.4п. Оп.33а. Д.299. Л.56-63;Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. Т.13. – Мн.: БелЭн, 2001. – С.439.

6. Збор помнікаў гісторыі і культуры Беларусі. Мінская вобласць. кн.1. – Мн.: БелСЭ, 1987.–С.192.

7. Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь Фонд 4п. – Оп.33а. – Д. 299. Докладные, отчёты и справки секретарей ЦК ЛКСМБ и подпольных комсомольских работников о работе комсомольских организаций Беларуси в тылу врага противника. Протоколы подпольных комсомольских конференций Кличевской КСМ организации и бригады Мельникова. – Л.56-63.

8. Аксаміцкая трагедыя [Электронный ресурс] / Районная газета «Слава працы». Режим доступа: http://www.kopyl.by/?p=24953 Дата доступа: 25.03.2020

9. Чтобы помнили трагедыя [Электронный ресурс] / Районная газета «Слава працы». –Режим доступа: http://www.kopyl.by/?p=48850- Дата доступа: 24.02.2020

10. Успаміны аб жудасных падзеях Умрэйкі Яраслава Лук’янавіча.

Дзякуй за ўвагу!

Назва: Рассакрэчана… Двойчы загінуўшая вёска Рулёва

Аўтары: Астрэйка Святлана Казіміраўна

Email: ivanyanushko01@gmail.com

Населеный пункт: аг. Пясочнае